

"ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" ตาบอดคำสั่ง หรือมาถูกทางแล้ว

นำเสนอเมื่อ : 9 พ.ย. 2558

ต้องยอมรับความจริงว่าเด็กนักเรียนของไทยใช้เวลาเรียนมากติดอันดับต้นๆ ของโลก และใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาปีละกว่าสี่หมื่นล้านบาทมากกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอื่นๆ ทั่วโลก แต่คุณภาพการศึกษากลับตกต่ำลงเรื่อยๆ

บนเส้นทางความล้มเหลวของการปฏิรูปการศึกษาที่เริ่มมาตั้งแต่ปี 2542 ถึงบัดนี้จะมีสิบปีแล้วนโยบาย "ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้" ของ พล.อ.ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จะช่วยให้เด็กไทยฉลาดขึ้นไหม จะช่วยลดความเครียดให้ลูกหลานมีความสุขกับการศึกษาหรือไม่?

ก่อนอื่น ดูข้อมูลของยูเนสโก เมื่อปี 2555 แสดงจำนวนชั่วโมงเรียนต่อปีของนักเรียนในระดับอายุ 9 - 13 ปีทั่วโลกกันก่อน ยูเนสโก พบว่า เด็กไทยเรียนหนักเป็นอันดับ 2 ในระดับอายุ 9 ปี 1,080 ชั่วโมงต่อปี, เด็กไทยเรียนหนักเป็นอันดับ 1 ของโลกในระดับอายุ 10 ปี และ 11 ปี 1,200 ชั่วโมงต่อปี, เด็กไทยเรียนหนักเป็นอันดับ 5 ในระดับอายุ 12 ปี 1,167 ชั่วโมงต่อปี เด็กไทยเรียนหนักเป็นอันดับ 8 ในระดับอายุ 13 ปี 1,167 ชั่วโมงต่อปี ขณะที่เด็กชาติอื่นๆ หากเทียบเฉลี่ยของประเทศที่พัฒนาแล้วหรือโออีซีดี จะมีเวลาอยู่ในห้องเรียนน้อยกว่าประเทศไทย คือไม่ถึง 800 ชั่วโมงต่อปี ดูๆ แล้วเด็กไทยและครูไทยขยันมากมีชั่วโมงเรียนสูงถึง 1,200 ชั่วโมงต่อปี สูงกว่าระดับเฉลี่ยของประเทศที่พัฒนาแล้ว และสูงกว่าฟินแลนด์ซึ่งเป็นประเทศที่มีการศึกษาดีที่สุดในโลก

"ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้"

**ตาบอดคำสั่ง
หรือมาถูกทางแล้ว**

ดังนั้น จึงต้องกล่าวว่ามาถูกทางแล้วที่จะลดชั่วโมงเรียนลงเสียบ้าง และจัดให้มีกิจกรรมหลากหลายขึ้นมาทดแทน แต่คำถามที่ตามมาคือ โรงเรียนพร้อมไหม ครูพร้อมไหม

คำตอบจะเห็นชัดเจนขึ้นจากการทดลองนำร่อง 4,100 กว่าโรงเรียน ซึ่งจะมีการประเมินในอีก 4 เดือนข้างหน้าว่าสิ่งที่ รว.กระทรวงศึกษา ตั้งเป้าหมายฝึกฝนเสริมทักษะเด็กไทยใน 4 ด้านจะได้ผลหรือไม่ คือ 1) ด้านสติปัญญา (Head) ที่จะช่วยฝึกให้เด็กคิดเป็นมากกว่าแค่ท่องจำ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ วิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ 2) ด้านทัศนคติ (Heart) ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เคารพกฎกติกา และมีระเบียบวินัย 3) ด้านเรียนรู้และปฏิบัติจริง (Hand) ที่เปิดโอกาสให้เด็กฝึกปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 4) ด้านสุขภาพ (Health) เพื่อให้เด็กได้ฝึกซ้อมการเล่นกีฬา ออกกำลังกาย หรือกิจกรรมที่ทำให้ร่างกายสดชื่นแข็งแรง

ประเด็นสำคัญอีกเรื่องหนึ่งก็คือ ครู และผู้บริหารโรงเรียน ต้องเปลี่ยนระบบคิดจากที่เน้นวิชาการอย่างเดียวมาจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้อื่นๆ ด้วย เช่นเดียวกับผู้ปกครองที่ยังมีบางส่วนไม่เห็นด้วย

อย่างไรก็ตาม การศึกษาที่ป่วยหนักจะต้องทำมากกว่า "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" คือ หนึ่ง- ต้องมีการปฏิรูปหลักสูตรถ้าจะให้ดีต้องยกเลิกหลักสูตรเก่าไปเลยเพราะใช้มานาน ล้าสมัย แล้วยกรางขึ้นใหม่มาแทน ซึ่งที่ผ่านมากกระทรวงศึกษาธิการเคยมีการหารือและยึดเยื้อมานานกว่าปีแล้ว โดยมีข้อเสนอกันว่าอาจต้องลดกลุ่มสาระการเรียนรู้จาก 8 กลุ่มสาระ เหลือ 5 กลุ่มสาระเท่านั้น

หากลดเวลาเรียนเพียงอย่างเดียว แต่หลักสูตรยังบังคับให้เรียนรูแบบมากล้นเยอะแยะไปหมดซึ่งบางครั้งก็เป็นการเยอะแบบซ้ำซ้อนก็แทบจะไม่ได้ลด ชั่วโมงเรียนลง เนื่องจากเมื่อครูสอนไม่ทันตามหลักสูตรก็ต้องนัดเด็กมาเรียนเพิ่มเติมในวันเสาร์-อาทิตย์ หรือเย็นหลังเลิกกิจกรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นแทบทุกวิชาหลักในเวลานี้ ยิ่งลดเวลาเรียนแต่ละคาบลงเหลือเพียง 40 นาที จาก 50 นาที เอาแค่นี้เปลี่ยนคาบเรียน ครูเขามาบ่น มาเมาท์มอยเรื่องส่วนตัวบ้างบางครั้งก็กินเวลาไปจนแทบไม่ได้เรียนอะไร โดยเฉพาะวิชาหลักที่ต้องใช้เวลาเรียนทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม เมื่อมีเวลาสอนไม่พอก็ส่งงานการบ้าน วันหนึ่งๆ เรียนก็วิชาๆ ครูแต่ละคนก็ลวนแล้วแต่ส่งการบ้านทั้งสิ้น

นี่ยังไม่นับว่าต้องไปเรียนกวดวิชาเพื่อสอบแข่งขัน วัดผล รวมทั้งเรียนเพิ่มเติมในวิชาที่โรงเรียนไม่ได้มีการเรียนการสอนเพียงพอที่นักเรียนจะมีความรู้เพื่อนำไปสอบเข้าเรียน ต่อ เช่น ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ เป็นต้น สุดท้ายก็ไม่มีเวลาเฟลิดเฟลิดไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ Head Heart Hand Health แต่อย่างใด

และไม่นับว่าบางโรงเรียนไม่พร้อมจัดกิจกรรม ไม่มีความหลากหลาย กลายเป็นว่าเด็กนักเรียนถูกบังคับให้เขารวมกิจกรรมตามที่โรงเรียนจัดให้ไม่ใช่ตามที่นักเรียนสนใจ

ที่สำคัญ การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ผ่านกิจกรรมต่างๆ ก็ต้องตอบโจทย์ใหญ่ของระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นทั้งระดับมัธยมปลายและระดับมหาวิทยาลัยไปพร้อมกันด้วย เพราะโลกของความเป็นจริงทุกวันนี้ก็คือ ขอสอบเขามหาวิทยาลัยนั้นออกมาล่าหน้าเกินกว่าที่มีเรียนมีสอนกันในระดับ มัธยมศึกษา บางเนื้อหา บางวิชา เช่น ศิลปะ ดนตรี ไม่มีมีการเรียนการสอนพอที่จะนำไปสอบแข่งขันเขาเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา นักเรียนต้องชวนหาหาความรู้ด้วยการไปเรียนกวดวิชาเอาเอง เป็นต้น

สอง การปฏิรูปครู เรื่องนี้เรื่องใหญ่

หลักสูตรจะเลอเลิศแค่ไหนถ้าครูผู้ถ่ายทอดความรู้ยังเป็นอยู่ในสภาพเช่นเวลานี้ก็เท่ากับว่าห้องไซท์ที่เป็นข้อต่อสำคัญในการถ่ายทอดความรู้จากหลักสูตรสู่ผู้เรียนมีปัญหา ไม่ใช่ปัญหาเรื่องผลตอบแทนหรือไม่มีใครอยากเป็นครูเหมือนเมื่อก่อน เพราะทุกวันนี้ครูได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวในช่วงสิบปีที่ผ่านมา และมีผู้ที่ยากเป็นครูมากลดจากการสอบแข่งขันบรรจุครูในแต่ละปี แข่งกันชนิดลงทุนทุจริตอื้อฉาวกัน ทุกครั้ง

ทำไมต้องปฏิรูปครู

ก็เพราะครูเป็นตัวแปรสำคัญการศึกษาของนักเรียนนั้นจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับครู ปัญหาของครูที่ต้องปฏิรูปนอกจากจะเป็นเรื่องคุณภาพของครูแล้ว ยังเป็นปัญหาของระบบที่ประเมินครูด้วยที่ทำให้ "ครูไม่เห็นหัวนักเรียน" เพราะความดีความชอบของครูประเมินกันที่ "กระดาษ" มากกว่าความเป็นจริง ดังที่ นายสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) เคยกล่าวไว้ในปาฐกถาพิเศษ ในหัวข้อ "ประเทศไทยกับอนาคตใหม่ทางการศึกษา" ที่สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้า ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บริษัทซัมซุงฯ ร่วมจัดสัมมนา "Education for the Future : ปรับห้องเรียน เปลี่ยนอนาคต" ๗ ดังนี้

อันดับแรกต้อง "คืนครูกลับสู่ห้องเรียน" เนื่องจากไม่มีประโยชน์อันใดที่เด็กอยู่ในห้องเรียนปีละเป็น 1,000- 1,200 ชั่วโมง แต่ครูไม่อยู่ในห้องเรียน ซึ่งจากการสำรวจปีหนึ่งๆ พบว่าครูใช้เวลาทำกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้ครูไม่สามารถอยู่ในห้องเรียนได้ถึง 84 วัน ปีหนึ่งมี 365 วัน มีวันเสาร์ อาทิตย์ วันหยุดต่างๆ จะเหลือเวลา 200 กว่าวัน ฉะนั้นคิดเป็นเปอร์เซ็นต์แล้ว เวลาที่ครูจะไม่ได้อ่านหนังสือนักเรียนหายไปถึง 42% นั่นคือ ใน 1,000 ชั่วโมง นักเรียนจะได้อ่านครูก็เหลือประมาณ 600 ชั่วโมง แล้วครูทำอะไรเมื่อไม่ได้อยู่ในห้องเรียน มี 3 เรื่องใหญ่ๆ คือ ใช้เวลาการประเมินจากหน่วยงานภายนอก เช่น การประเมินโรงเรียนโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา หรือ สมศ. การประเมินตัวครูเพื่อให้ได้เลื่อนตำแหน่ง และการประเมินนักเรียนโดยการให้นักเรียนไปสอบแข่งขันต่างๆ

การประเมินโรงเรียนของ สมศ. เป็นกิจกรรมที่ครูคิดว่าไม่มีประโยชน์มากที่สุดคือ เพราะไม่ได้นำไปสู่การพัฒนาการศึกษา ขณะที่ สมศ. ใช้งบสำหรับประเมินโรงเรียนในช่วง 5 ปี สูงถึง 1,800 ล้านบาท แถมผลศึกษาที่ทีดีอาร์ไอไปค้นพบยังน่าตกใจมาก เพราะไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนคุณภาพระดับไหน ขอเสนอแนะก็ออกมาคล้ายๆ กัน คือ "โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น ควรส่งเสริมให้สามารถใช้กับชีวิตประจำวันได้ และพัฒนาทักษะการคิด ทำให้เกิดความสุขในชีวิต" เป็นที่นางสยิวว่าจะใช้วิธี Cut and Paste ด้วยหรือเปล่า? การประเมินโรงเรียนจึงออกมาแบบไม่มีประโยชน์

ดังนั้น ต้องคืนครูสู่ห้องเรียน

และเปลี่ยนระบบการประเมินโรงเรียนใหม่แทนที่จะประเมินโดยการตรวจเอกสาร กลายเป็นว่าห้องเรียนจริงเป็นอย่างไรไม่สำคัญเท่ากับการเขียนลงไปกระดาษให้ลอกกันไป

อันดับที่สอง ต้องคืนครูที่พร้อมและครูที่เก่งกลับสู่ห้องเรียนด้วย เพราะครูที่ดี สอนเก่ง พร้อม และอยากสอน จะช่วยให้ผลการเรียนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เป็นเรื่องจำเป็นกับการยกระดับการศึกษา และเมื่อผลตอบแทนครูสูงขึ้น มีการสอบแข่งขันกันมาก มีโอกาสที่จะได้คัดเลือกครูสู่ห้องเรียน แต่ปัญหาคือระบบคัดเลือกครูเวลานี้ไม่ว่าจะมีการแข่งขันสูงแค่ไหนก็ไม่ได้ครูที่ดีเขาสูห้องเรียนเพราะมีปัญหาหลายอย่าง เช่น ไซท์การสอบขอเขียนเป็นหลัก ดังนั้นครูได้เขาไปสอนอาจมีความรู้แต่ทักษะการสอนดีหรือไม่ก็ไม่แน และไม่มีมีการดูผลงาน ดูประวัติ สอบสัมภาษณ์ก็ไม่ได้ใช้ผลของการสัมภาษณ์จริงๆ ขณะที่การออกข้อสอบของเขตการศึกษาต่างออกกันเองเพื่อให้ได้ครู

แต่ที่สำคัญที่สุด คือ โรงเรียนไม่มีสิทธิ์เลือกครู
ทั้งที่หากให้โรงเรียนสามารถคัดเลือกครูเองได้จะทำให้ได้ครูตรงกับความต้องการมากขึ้น
ขณะเดียวกันการผลิตครูก็ควรมีการเปลี่ยนแปลงมีการประกาศผลสอบคัดเลือกกว่าสถาบันไหนผลิตครูออกมาแล้วสามารถไปสอบเป็นครูได้จริง เพื่อสะท้อนคุณภาพของสถาบันการศึกษาเป็นแรงกดดันให้ปรับปรุงให้ดีขึ้น

อันดับที่สาม ปรับระบบการประเมินผลที่ "กระดาษ" ทำให้ครูทิ้งห้องเรียน
เพราะหากดูดัชนีชี้วัดจะวัดทักษะการสอนแค่ 30% อีก 70%
วัดจากจริยธรรมและผลปฏิบัติงานอื่นซึ่งยากที่วัดได้อย่างถูกต้อง
ผู้อำนวยการบางคนก็ให้ครูที่สนิทสนมได้คะแนนตรงนี้มากทำให้เป็นปัญหา
เช่นเดียวกันกับการเลื่อนวิทยฐานะที่ดูจากผลการเรียนของนักเรียนเพียง 3% ขณะที่เรื่องอื่น เช่น ผลงานวิชาการ
ให้น้ำหนักถึง 13% ครูที่อยากก้าวหน้าในอาชีพก็แห่ไปทำงานวิชาการ
เขียนบทความวิชาการของตนเองมากกว่าจะพัฒนาการสอนในห้องเรียน
เป็นการประเมินผลที่ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ควรจะเป็นจริงๆ

การปรับลดเวลาเรียนเพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้
จึงเป็นเพียงส่วนเดียวหนึ่งของการพัฒนาระบบการศึกษาไทยโดยลดความเครียดของเด็กนักเรียนลงเพื่อฝึกเสริมทักษะ Head Heart Hand Health
ขณะที่ประเด็นที่เป็นเป้าหมายสำคัญซึ่งเป็นโจทย์ใหญ่ในการปฏิรูปการศึกษาของไทยในภาพรวมก็คือ
เป้าหมายของการศึกษาเพื่ออะไร ซึ่งเป็นโจทย์ใหญ่ในการพัฒนาประเทศไทยด้วยว่าเราจะก้าวไปทางไหน
เราจะผลิตคนที่มีคุณภาพเพื่อรองรับทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างไรยังไม่ชัดเจน?

เวลานี้ สถาบันการศึกษาแห่งผลิตนักเรียนสายสามัญเข้าเรียนมหาวิทยาลัย
ขณะที่สายวิชาชีพไม่มีใครอยากเรียนขณะที่ประเทศขาดขาดแคลนแรงงานมีฝีมือในแทบทุกสาขาอาชีพ
ทั้งอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ก่อสร้าง ฯลฯ โดยเฉพาะภาคการเกษตรที่ต้องการแรงงานมีฝีมือ มีความคิด
มีทักษะในการต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งเป็นสินค้าสำคัญและเป็นจุดแข็งของประเทศ

ซูเปอร์บอร์ดการศึกษาที่มี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นั่งหัวโต๊ะ ต้องชัดเจนในเป้าหมายของการศึกษา
เป้าหมายของการพัฒนาประเทศ ไม่เช่นนั้นการปฏิรูปการศึกษา ก็เป็นแต่เพียงการปฏิรูป แคลุบๆ คลำๆ และการ
"ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" ก็เป็นแค่อีเวนต์
แคมเปญชวงโปรโมชันให้เด็กนักเรียนล้นลาของรัฐมนตรีการศึกษาคนใหม่ก็เท่านั้น

ที่มา [ASTVผู้จัดการออนไลน์ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2558](#)